

שְׁלֹחַת הַבָּשָׂר

ניסוי בפיטום עגלים בזבל עופות בגבעת-חיים (ק.מ.)

בחודש הראשון היו תוצאות טובות. העגלים קיבלו תוספת במשקל יותר מק"ג אחד ביום, בממוצע.

בחודש השני ירדה תוספת המשקל ל- $\frac{3}{4}$ ק"ג. הנחנו שעם גידול העגלים מנה של 6 ק"ג תערובת (זבל + תערובת) איננה מספיקה, והגדלנו אותה בחודש השלישי ל-8 ק"ג יומית. שוב היתה תוספת ניכרת במשקל.

חודש אחר זה נוכחנו שוב בירידה בתוספת המשקל והוספנו בחודש החמישי 3 ק"ג גפת בירה, והתוספת במשקל עלתה שוב.

בחודש האחרון, לפי המלצתם של חיים תגרי מהפקולטה לחקלאות ברחובות ודב אילן, שה"מ, חדלנו מהזבל ואבסנו את העגלים ב-8 ק"ג תערובת, 3 ק"ג גפת, קש וירק בערך מזון של 2 יח"מ. לדעתם, זה צריך היה להבטיח את טיב הבשר והתפוקה, שיהיו ברמה נאותה.

קבוצה אחת של 10 עגלים נשחטה ב"מרבק". 6 עגלים סווגו בדרגה 2⁺, 3 — דרגה 1 ואחד אקסטרא. תפוקת הבשר: עגל אחד — 53% (סבל מגוף זר); המצטיין הגיע ל-60.5%, והשאר בין שני ערכים אלה.

הניסוי נמשך 180 יום. להלן טבלה של תוספת המשקל של 9 עגלים, המשקפת את תוצאות הניסוי כולו.

פרופסור מילר, שהיה האחראי על המחלקה להזנת בקר במיניסטריון החקלאות הצ'כי (הס' תלק משם אחרי הפלישה הרוסית), נודמן למשקנו בסיור שערך בארץ. הוא ביקר ברפת שלנו והציע להאכיל את העגלים בזבל עופות עד כ-50% ממנתם בתוספת ויטאמינים ומינרליים, ו-50% גרגרים או תערובת מ"מ.

לא שהינו לעצתו עד שהתפרסם גם הניסיון בשימוש בזבל עופות בכפר-מנחם. ביקרנו בכפר-מנחם והחלטנו לנסות בזה.

לניסוי בהזנת עגלים בזבל עופות העמדנו שתי קבוצות עגלים, 10 בכל קבוצה ונהגנו בשיטה שהציע פרופסור מילר.

שקלנו את העגלים בגיל 7—8 חודשים. ציידנו כל קבוצה עם איבוס נוסף בתוך התא, שבו הגשנו כל כמות התערובת היומית בבת אחת, בחודשיים הראשונים — 30 ק"ג תערובת קמחית + 30 ק"ג זבל עופות יבש, כמנה יומית ל-10 עגלים. מינרלים וויטאמינים היו בתערובת, ש-קבלנו מ"אמבר". זבל יבש של תרנגולי הודו ניפינו כדי לסלק גושים ונוצות, וערבבנו אותו ביד עם התערובת. פרט לתערובת קיבלו העגלים 1.5 ק"ג קש, 15 ק"ג קליפות תפוחי זהב, או 15 ק"ג רודס, או 15 ק"ג שזרות תירס ללא גרגרים, לפי המצוי בעונה.

המחירים לבקר במכרזים שהתקיימו

בחודשי אוקט', נובמבר, דצמבר 1971

ק"ג/מש"ח			
תאריך המכרז	מס' ראשים	מחיר ממוצע ל"י/ק"ג	הפער במחירים ל"י/ק"ג
עגלים			
26.10.71	278	5.01	4.50—5.52
2.11.71	293	4.82	4.35—5.25
9.11.71	292	4.66	4.32—5.33
16.11.71	245	4.57	3.52—5.12
23.11.71	229	4.58	4.20—4.98
30.11.71	291	4.58	3.75—5.01
7.12.71	322	4.57	4.20—0.05
עגלות			
26.10.71	9	3.97	3.80—4.36
2.11.71	36	4.19	3.55—4.51
9.11.71	44	4.13	3.60—4.55
16.11.71	10	3.70	3.55—3.98
23.11.71	19	3.72	2.84—4.03
30.11.71	22	4.21	3.25—4.48
7.12.71	8	3.67	3.45—3.85
פרות			
26.10.71	104	3.67	2.31—4.10
2.11.71	98	3.47	2.—3.95
9.11.71	134	3.38	2.78—3.96
16.11.71	97	3.29	2.50—3.81
23.11.71	115	3.24	1.60—4.01
30.11.71	84	3.20	2.08—3.82
7.12.71	96	3.13	2.40—3.52

משקל העגלים, ק"ג		תוספת משקל בתקופת הניסוי (180 יום), ק"ג	
ב"ג	9.9.71	כללית	יומית ממוצעת
325	423	188	1.045
253	415	162	0.900
275	489	214	1.190
253	449	196	1.090
324	484	160	0.890
250	461	211	1.170
245	401	156	0.865
225	451	176	0.980
300	462	162	0.900

בניסוי זה רצינו להיווכח:

א. אם אפשר לראות בזבל עופות מזון לפי-טום עגלים;

ב. אם בתנאי פיטום אינטנסיבי של בקר יש-ראלי-פריזי, התערובת עם זבל עופות תהיה שוות-ערך לתערובת המקובלת עלינו עד כה. הניסוי נתן תשובה חיובית על שתי השאלות. יחד עם זה צריך לרכוש ניסיון נוסף וידע, כנהוג בכל "מזון" חדש.

לא היו כל הפרעות בעיכול. בדרך כלל, העגלים גמרו את מנת התערובת היומית במשך 3—4 שעות. לא היתה קשירה אינדיבידואלית. הרטי-בות בתאי העגלים שבניסוי היתה גדולה יותר, מאשר בקבוצות אחרות. נראה, שאחוז האפר הגבוה בזבל העופות גורם לשתייה מוגברת של מים ולהפרשת שתן נוספת.

הבעיה העומדת לפנינו: איך לתרגם את הניסיון עם 20 עגלים ל-200.

חובה נעימה היא לי להודות לחברים חיים תגרי ודב אילן, וכן למדריך האיזורי מרדכי יוספזון, על היעוץ ושיתוף הפעולה. אנו מקווים להמשך פורה של שיתוף זה בניסוי רחב יותר.

פרנמו

גבעת-חיים (קבוץ מאוחד), אוקטובר 1971

הערת המערכת: עבודת מחקר בהיקף רחב מבוצעת כעת בפיקוח אנשי המחקר ממכון וולקני. התוצאות תתפרסמנה בקרוב.